

RAPPORT 173

Prospectie met ingreep in de bodem aan de
Pastoor Vandersandestraat te Tervuren.

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van NV Project
Papeblok.

Patrick Reygel, Joris Steegmans & Petra Driesen
Januari 2013

ARON-RAPPORT 173

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN DE PASTOOR VANDERSANDESTRAAT TE TERVUREN

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN NV PROJECT PAPEBLOK

Patrick Reygel, Joris Steegmans & Petra Driesen

Sint-Truiden
2013

Opgraving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer:	2012/517
Naam aanvrager:	Patrick Reygel
Naam site:	Tervuren, Pastoor, Vandersandestraat

Colofon

ARON rapport 173 - Prospectie met ingreep in de bodem aan de Pastoor Vandersandestraat te Tervuren.

Opdrachtgever: NV Project Papeblok
Projectleiding: Petra Driesen
Uitvoering veldwerk: Patrick Reygel & Joris Steegmans
Auteurs: Patrick Reygel, Joris Steegmans & Petra Driesen
Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)
Wettelijk depot: D/2013/12.651/3

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2013

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	2
1.3 Eerder archeologisch onderzoek.....	4
2. Het archeologisch onderzoek.....	4
2.1 Doelstelling.....	4
2.2 Verloop.....	5
2.3 Methodiek.....	5
3. Onderzoeksresultaten.....	6
3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein	6
3.2 De archeologische sporen.....	7
Conclusie en aanbevelingen.....	8

Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Fotolijst
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Overzichtsplan
- Bijlage 6: Overzichtsplan met bouwplan
- Bijlage 7: Overzichtsplan met profielen
- Bijlage 8: Profielen
- Bijlage 9: Vergunning

Inleiding

Naar aanleiding van de bouw van drie appartementsblokken met parking aan de Pastoor Vandersandestraat te Tervuren werd door het Agentschap Onroerend Erfgoed een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk geacht. Dit proefsleuvenonderzoek, in opdracht van *NV project Papeblok* werd op 9 januari 2013 uitgevoerd door archeologisch projectbureau *ARON bvba*.

Het onderzoek heeft slechts twee sporen opgeleverd die recent bleken te zijn.

Afb. 1. Globale situering van het onderzoeksgebied op de kaart van België (NGI, 2002).

1. Het onderzoeksgebied

1.1. Algemene situering

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het centrum van Tervuren, op ca. 250 m ten zuiden van het marktplein (Afb. 2). Het gebied, met een oppervlakte van ca. 0,55 ha en kadastrale referentie afdeling 2, sectie D, perceelnummers 591l, 593g (partim) en 593e (partim), is gelegen op de hoek van de Pastoor Vandersandestraat en de Wandelaarstraat en omvat de Pastoor Vandersandestraat en de parking van het vlakbij gelegen gemeenschapscentrum Papeblok.

Afb. 2: Kleurenorthofoto met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood. Schaal 1:5.000 (Bron: AGIV).

Het onderzoeksgebied is gelegen in het Dijleland op een hoogte van ca. 74 m TAW, afhellend naar het zuidoosten. Net ten zuiden van het terrein liggen enkele zuidwest - noordoost georiënteerde vijvers. Deze zijn met elkaar verbonden via de Voer, een kleine waterloop die in het Kapucinnebos ten zuidwesten van het onderzoeksgebied ontspringt en in noordoostelijke richting via het Warandepark naar de Dijle stroomt. Ten noordoosten van het projectgebied bevindt zich het Warandepark van Tervuren.

Het terrein zelf wordt op de bodemkaart gekenmerkt door een OB-bodem, zijnde bebouwde zones. Ten zuidoosten van het projectgebied bevinden zich een sAba- en een wAba-bodem. Dit zijn droge leembodems met een textuur B-horizont. (Afb. 3). De 's' en de 'w' in de bodemserie wijzen respectievelijk op het voorkomen van zand of klei-zand op geringe diepte (minder dan 75 cm). Ten oosten van het terrein is een SAF-bodem aanwezig; een zeer droge tot matig natte lemig zandbodem met weinig duidelijke tot duidelijke ijzer en/of humus B horizont.

Afb. 3. Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het onderzoeksgebied in zwart. Schaal 1:5000 (Bron: AGIV).

Ter hoogte van het onderzoeksgebied worden in de nabije toekomst vier appartementsblokken met een ondergrondse parking gerealiseerd. Drie hiervan zijn ter hoogte van de huidige parking voorzien. Het vierde appartementsgebouw zal in een latere fase ter hoogte van het gemeenschapscentrum opgericht worden. Voor de aanleg van deze gebouwen zal het terrein tot een diepte van gemiddeld 3m90 onder het maaiveld worden afgegraven.¹

1.2 Historische achtergrond

Tervuren wordt voor het eerst vermeld in 727 als *Fura*, wat zoveel betekende als 'aan de Voer'. Deze naam duidt op in een geschrift over het leven van Sint-Hubertus, een bisschop die in 727 in Tervuren gestorven zou zijn. Zijn overblijfselen werden begraven op de plaats waar nu de Sint-Hubertuskapel staat in het Warandepark. Een document uit 1213 toont de aanwezigheid van Hertog Hendrik I van Brabant in Tervuren. Zijn verblijf, een burcht, groeide uit tot het kasteel van Tervuren, dat de verblijfplaats werd van de Hertogen van Brabant in de 14^e en 15^e eeuw. Op het einde van de 16^e eeuw verbleven Albrecht en Isabella in Tervuren. Het kasteel werd in 1782 afgebroken. Aan de rand van het 207 ha grote kasteelpark werd door Leopold II het Koloniënpaleis gebouwd in 1897.²

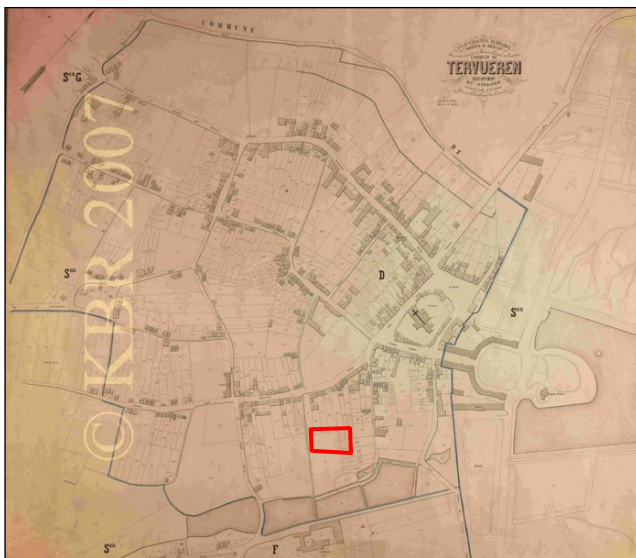
Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is het onderzoeksterrein aangeduid als tuinbouw- en landbouwgrond (Afb. 4). Op dat moment is het gebied nog volledig onbebouwd. Het wegennet was in deze periode vrijwel hetzelfde als nu. De Pastoor Vandersandestraat is reeds aanwezig. Ook de vijvers ten zuidoosten en het kasteel ten noordoosten van het projectgebied zijn duidelijk zichtbaar. De kadastrale kaart van Philippe-Christian Popp, gerealiseerd tussen 1842 en 1879, toont aan dat het terrein in die periode nog steeds onbebouwd is (Afb. 5). Ook op de topografische kaart uit 1882 (Afb. 6), opgemaakt door het *Institut Cartographique Militaire*, is het onderzoeksgebied als onbebouwd weergegeven.

¹ Mondelinge mededeling Hugo Van der Heyden, projectmanager WEMA nv; bijlage 7: overzichtsplan met bouwplan.

² http://www.heemkundetervuren.be/geschiedenis_tervuren.html.

Afb. 4: Detail uit de kabinetkaart van de Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

Afb. 5: Detail uit de Popp-kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood. Het noorden bevindt zich in het noordoosten van de kaart (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België)

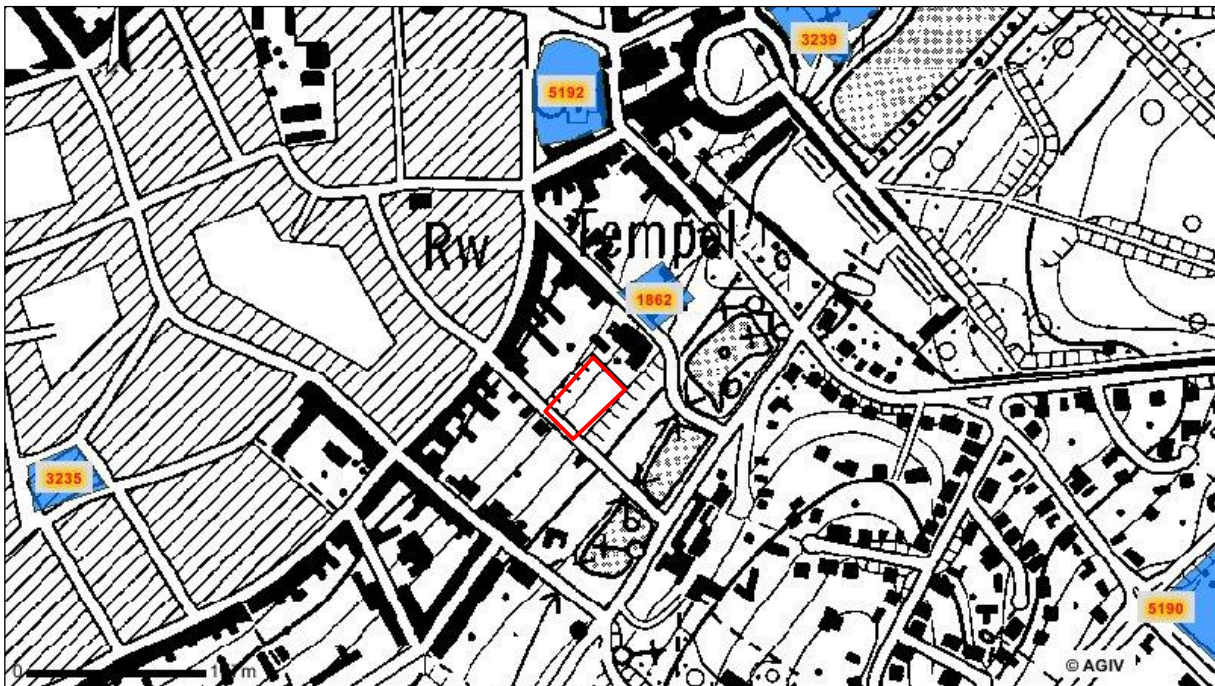

Afb. 6: Detail uit de topografische kaart, 1882, met indicatie van het projectgebied (geel). (Bron: Le patrimoine de Wallonie).

In een recent verleden waren er plannen om het huidige gemeenschapscentrum dat vlak ten oosten van het onderzoeksgebied gelegen is uit te breiden. Naar aanleiding van deze plannen werden ter hoogte van het onderzoeksgebied reeds 82 funderingspalen in de bodem geplaatst. Deze palen bevinden zich nog steeds onder het noordoostelijk deel van de parking.

1.3 Eerder archeologisch onderzoek.

Op het terrein zelf is tot op heden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd (Afb. 7). Ca. 350 m ten noordoosten van het projectgebied werd lithisch materiaal uit het Laat-neolithicum aangetroffen (CAI 3239). Verder werden hier ook funderingen uit de Volle Middeleeuwen en de resten van een burcht uit de Late Middeleeuwen teruggevonden tijdens archeologische opgravingen tussen 1982 en 1984. Op deze plaats bevindt zich ook de Sint-Hubertuskapel uit de 17^e eeuw (CAI 3236). Ten noorden van het terrein, in het centrum van Tervuren bevindt zich de Sint-Jan-Evangelistenkerk uit de late Middeleeuwen (CAI 5192). Net ten noordoosten van het projectgebied is de Laat-Middeleeuwse pastorie van Tervuren (CAI 1862) gelegen. Ca. 500 m naar het zuidoosten werd tijdens een veldprospectie in 1892 een fragment Romeins aardewerk aangetroffen (CAI 5190). In het centrum van Tervuren, ten westen van het terrein situeert zich tot slot de Laat-Middeleeuwse Sint-Jan De Doperkerk (CAI 3235).

Afb. 7: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van omliggende vindplaatsen en het projectgebied (rood). Schaal 1:5.000 (Bron: AGIV).

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling³

De opdracht bestond uit het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem. Dergelijk onderzoek beoogt een ruimtelijke en inhoudelijke analyse van eventueel aanwezige archeologische sporen op het onderzoeksterrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de bodemkundige toestand van het terrein?
- zijn er sporen aanwezig?
- Wat is het eerste archeologisch niveau?

³ Conform de Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Antwerpen, Weerstanderslaan.

- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de impact van de werken op het archeologisch bodemarchief?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek

Op basis van de resultaten van dit onderzoek en in combinatie met de door de bouwheer opgemaakte bouwplannen, kan het terrein al dan niet archeologie-vrij worden verklaard, kan de inrichting van het terrein eventueel worden bijgestuurd of kan een onderbouwde selectie van de bedreigde en te onderzoeken zones worden opgemaakt.

Conform de Bijzondere Voorwaarden bestond het veldwerk uit de evaluatie van het gebied door middel van het aanleggen van proefsleuven met een dekking van minimum 12,5%, waarvan 10% (d.i. 250m²) door proefsleuven en 2,5% door middel van kijkvensters en/of dwarsleuven.

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Patrick Reygel* een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 18 december 2012 afgeleverd onder het dossiernummer 2012/517. De vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2012/517(2) en stond tevens op naam van *Patrick Reygel*.

Op 20 december 2012 werd conform de 'Bijzondere voorwaarden' een startvergadering belegd met *Hugo Van der Heyden (WEMA nv)*, *Griet Trekels (Immobel)*, *Marc Brion (Erfgoedconsulent Vlaams-Brabant)*, *Petra Driesen* en *Patrick Reygel (ARON bvba)*. Tijdens deze startvergadering werden onder meer de grenzen van het onderzoeksgebied besproken. Gezien het gemeenschapscentrum pas in een latere fase zal worden afgebroken werd de grootte van het onderzoeksterrein verkleind van 5000m² naar 2500m². Verder werden ook de liggingen van de verschillende water-, gas- en elektriciteitsleidingen besproken en hun situering ten opzichte van de sleuven. Tot slot werd overeengekomen de sleuven ter hoogte van de parkeerplaatsen aan te leggen en deze tot aan de riolering in de Pastoor Vandersandestraat door te trekken.

Op 8 januari werd de bovenste 20cm van de parking reeds verwijderd ter hoogte van de sleuflocaties. Het eigenlijke onderzoek, in opdracht van *NV project Papeblok*, stond onder leiding van projectverantwoordelijke *Petra Driesen* en werd op 9 januari 2013 uitgevoerd door *Patrick Reygel* en *Joris Steegmans*. *Deneyer Alain* stond in voor de graafwerken en *ARON bvba* voor de digitale opmeting van de aangelegde proefsleuven en de aangetroffen sporen. Op 10 januari werd in overleg met *Marc Brion (Erfgoedconsulent Vlaams-Brabant)* beslist dat de sleuven gedicht mochten worden.

2.3 Methodiek

Het te onderzoeken terrein werd door middel van zes NW-ZO georiënteerde, parallelle proefsleuven onderzocht.⁴ De machinaal aangelegde sleuven waren ca. 30m lang en lagen op maximum 5m afstand van elkaar. De breedte van de sleuven bedroeg 1,8m. In totaal werd op deze wijze een oppervlakte van ca. 250m² onderzocht, hetgeen 10% bedraagt van het onderzoeksterrein, mits het weglaten van de zone waar het cultureel centrum gelegen is (zie hoger). Het vlak situeerde zich in de moederbodem (C-horizont) op een diepte van ca. 50cm onder het maaiveld. Om een zicht te krijgen op de bodemopbouw van het terrein werd in elke sleuf een profielput aangelegd⁵. Alle sporen werden manueel opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en digitaal opgemeten. Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een fotolijst en een sporenlijst.⁶ Het terrein werd ook onderzocht met een metaaldetector.

⁴ Zie bijlage 5: overzichtsplan.

⁵ Zie bijlage 7 en 8: profielen.

⁶ Zie bijlage 3 en 4: fotolijst en sporenlijst.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein

Wegens een onvoltooid bouwproject in het verleden (zie hoger) bevonden zich in het noordoostelijke deel van het onderzoeksterrein 82 ondergrondse betonnen funderingspalen. Verder liepen er verschillende nutsleidingen doorheen het terrein: een actieve gasleiding gelegen in de zone tussen de talud en de noordwestelijke rand van de parking; een noordwest-zuidoost lopende afvoerbuis; een elektriciteitskabel die de verlichtingspalen van de parking met elkaar verbond en alle sleuven doorsneed en een riolering ter hoogte van de Pastoor Vandersandenstraat.⁷ Door de aanwezigheid van een tweede riolering in de stoep langs de Pastoor Vandersandestraat konden de sleuven helaas niet tot aan de riolering in het midden van de Pastoor Vandersandenstraat doorgetrokken worden.

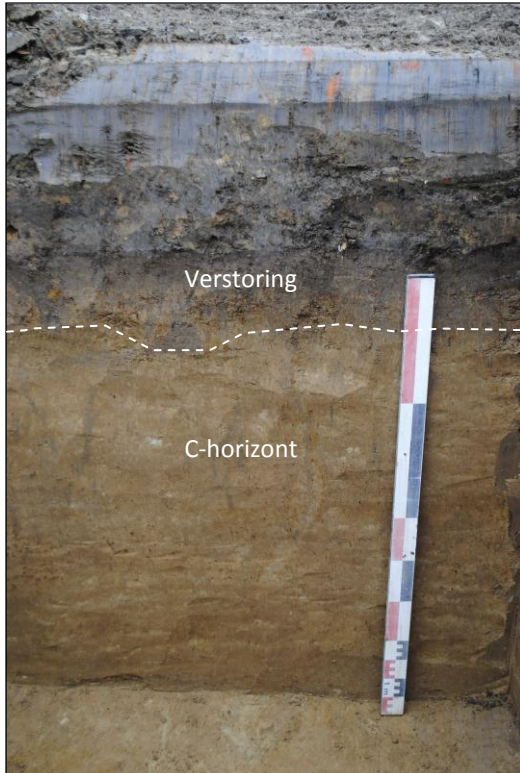
Hoewel het terrein ook nu nog licht afhelt in zuidoostelijke richting, kan gesteld worden dat het terrein in het verleden – vermoedelijk bij de aanleg van de parking en het gemeenschapscentrum – reeds grotendeels afgegraven en genivelleerd werd. Deze werken resulteerden langs de noordelijke, westelijke en zuidelijke rand van het onderzoeksgebied in een hoogteverschil van om en bij de 1,5m met de aangrenzende percelen. (Afb.8)

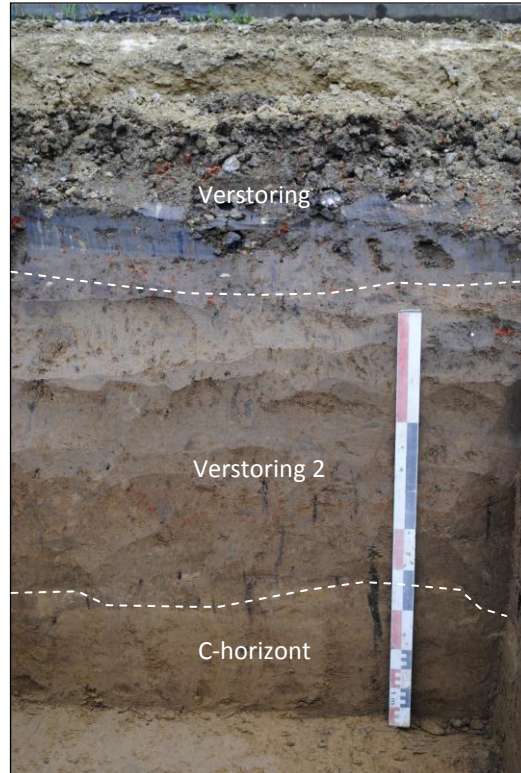
Afb. 8: Het terrein vanuit het zuiden met lichte stijging noordwaarts en de hoger gelegen aangrenzende percelen.

Ten gevolge van de bouw van het gemeenschapscentrum was de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksgebied tot op een diepte van 2m onder het maaiveld verstoord (profiel 6 in sleuf 6). In het centrale deel van het onderzoeksgebied (profielen 2 (Afb.8), 3, 4 en 5 in de gelijknamige sleuven) bleef de verstoring - die hier te wijten was aan de aanleg van de parking - beperkt tot een diepte van gemiddeld 50cm onder het maaiveld. In deze sleuven kwam onder de verstoorde bovenlaag onmiddellijk de C-horizont (leem) te voorschijn. Langs de westelijke rand van het onderzoeksgebied, tot slot, bleek het terrein in een recent verleden tot op een diepte van 1m40 geroerd te zijn (profiel 1 in sleuf 1, Afb.9). In deze zone bevond zich immers onder de verstoorde bovenlaag een 80cm dik pakket leem vermengd met spikkels baksteen, houtskool en steenkool (Afb. 9) die de C-horizont afdekte.

⁷ Zie bijlage 5 en 6 voor de ligging van de nutsleidingen.

b.8: Sleuf 2 met verstoringsslaag en moederbodem.

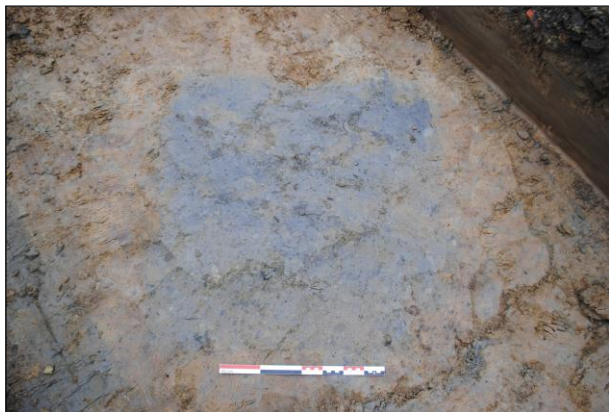

Afb.9: Sleuf 1 met verstoringsslagen en moederbodem.

3.2 De archeologische sporen

Het archeologisch onderzoek heeft slechts twee sporen opgeleverd, S1 (Afb. 10) in sleuf 5 en S2 is sleuf 6. S1 was vierkant van vorm met een grootte van 60 op 60cm en had een grijsblauwe vulling met spikkels baksteen. S2 (Afb. 11) was rechthoekig van vorm en mat 50 op 25cm. De vulling was zwartgrijs vermengd met spikkels baksteen, steen, steenkool en houtskool. Beide sporen bevatten geen vondsten en de vullingen van beide sporen kwamen overeen met nabijgelegen lagen van de verstoorde bovenlaag. Beiden kunnen dus ook als recent gedateerd worden.

De afwezigheid van andere archeologische sporen kan enerzijds verklaard worden door de mogelijkheid dat het terrein in het verleden nooit bewoond of intensief gebruikt is geweest, anderzijds kunnen eventuele sporen verdwenen zijn bij het nivelleren van de helling.

Afb.10: S1 in sleuf 5.

Afb.11: S2 in sleuf 6.

Conclusie en aanbevelingen

Op 9 januari 2013 werd door ARON bvba een prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd op het parkeerterrein aan de Pastoor Vandersandestraat. Hierbij werd conform de "Bijzondere voorwaarden" het onderzoeksgebied onderzocht door middel van zes parallelle proefsleuven. Tijdens het onderzoek werd getracht om op volgende onderzoeksvragen een antwoord te geven:

Wat is de bodemkundige toestand van het terrein en wat is het eerste archeologisch niveau?

Het onderzoeksterrein werd doorkruist door verschillende nutsleidingen en in het verleden werden er 82 funderingspalen in het terrein geplaatst. Tevens werd een deel van de helling waarop het terrein gelegen is en bijgevolg ook de oorspronkelijke bodem weggegraven bij de aanleg van de parking. De opbouw van het terrein vertoonde een verstoring tot 50cm diepte waarna de moederbodem (leem, het eerste archeologisch niveau) volgde. Zowel in het zuidoosten als in het noordwesten was het terrein dieper verstoord.

Zijn er sporen aanwezig? Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Tijdens het onderzoek werden twee goed bewaarde antropogene sporen aangetroffen: S1 in sleuf 5 en S2 in sleuf 6. Beide sporen maakten geen deel uit van een structuur maar hadden elk een vulling gelijkaardig aan de bovenliggende verstoringslaag. Beiden kunnen dus ook als recent beschouwd worden.

Wat is de impact van de werken op het archeologisch bodemarchief?

Ondanks dat de werken een verstoring zullen veroorzaken tot 3m90 diep zal er geen archeologisch bodemarchief verstoord worden gezien de afwezigheid hiervan.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Op basis van deze resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt voor het onderzoeksgebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Bovenstaande aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegd gezag zijnde het agentschap Onroerend Erfgoed. Een definitieve beslissing tot het al of niet uitvoeren van een vervolgonderzoek ligt dan ook bij dit bevoegd gezag.

Indien U nog vragen heeft, kan u steeds contact opnemen met de bevoegde erfgoedconsulent van het *Agentschap Onroerend Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant*.

T.a.v. Marc Brion

Dirk Boutsgebouw

Diestsepoort 6 bus 94

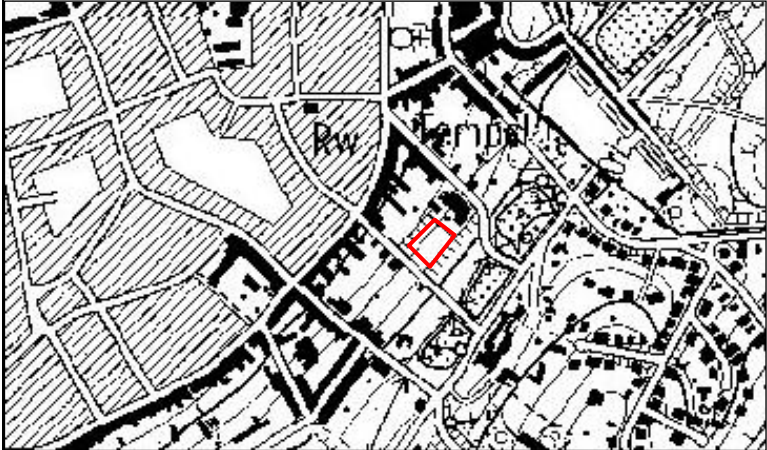
3000 Leuven

Tel: 016 665 926

marc.brion@rwo.vlaanderen.be

Bijlagen:

- 1. Administratieve gegevens**
- 2. Lijst met afkortingen**
- 3. Fotolijst**
- 4. Sporenlijst**
- 5. Overzichtsplan**
- 6. Overzichtsplan met bouwplan**
- 7. Overzichtsplan met profielen**
- 8. Profielen**
- 9. Vergunning**

Projectcode:	TE-13-PA
Vindplaatsnaam	Tervuren-Pastoor Vandersandestraat
Opdrachtgever:	NV Project Papeblok Regentschapsstraat 58 1000 Brussel
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Patrick Reygel
Dossiernummer vergunning:	2013/517
Begin vergunning:	7 januari 2013
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begindatum onderzoek:	9 januari 2012
Einddatum onderzoek:	9 januari 2012
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Tervuren
Deelgemeente:	Tervuren
Adres:	Pastoor Vandersandestraat, Wandelaarstraat
Kadastrale gegevens:	Afdeling 2, sectie D, 591l, 593g (deel) en 593e (deel)
Coördinaten:	X: Y:
Totale oppervlakte:	5000m ² (2500m ² zonder CC meegerekend)
Te onderzoeken:	250m ²
Onderzochte oppervlakte:	250m ²
Bodem:	OB
Archeologisch depot:	NV Project Papeblok
	<i>Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).</i>

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Tervuren, Pastoor vandersandestraat
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	In het onderzoeksgebied is niet eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd maar het is gelegen nabij de archeologische sites CAI 3239, CAI 3236, CAI 5192, CAI 1862, CAI 5190 en CAI 3235
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden: - Wat is de bodemkundige toestand van het terrein? - zijn er sporen aanwezig? - Wat is het eerste archeologisch niveau? - zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Wat is de impact van de werken op het archeologisch bodemarchief? - welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
Geplande werkzaamheden:	Bouw van appartementen met ondergrondse parking
Eventuele randvoorwaarden:	/

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaal categorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	MET
Mortel	MOR
Organisch	ORG
Pleisterwerk	PLW
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAASL
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL2
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Waaslands (ROM)	WGR
Waaslands rood (ROM)	WRD
Witbakkend (MIDP)	WIT

DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
2670	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	O	/
2671	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	Z	/
2672	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	W	/
2673	Profiel	1	/	Proefput 1	ZO	/
2674	Profiel	1	/	Proefput 1	ZO	/
2675	Profiel	1	/	Proefput 1	ZO	/
2676	Overzicht	1	/	Sleuf 1	NW	/
2677	Overzicht	1	/	Sleuf 1	NW	/
2678	Overzicht	1	/	Sleuf 1	NW	/
2679	Detail	1	/	Riool op einde van sleuf 1	NW	/
2680	Detail	1	/	Riool op einde van sleuf 1	NW	/
2681	Profiel	2	/	Proefput 2	ZO	/
2682	Profiel	2	/	Proefput 2	ZO	/
2683	Profiel	2	/	Proefput 2	ZO	/
2684	Overzicht	1	/	Sleuf 2	ZO	/
2685	Overzicht	1	/	Sleuf 2	ZO	/
2686	Overzicht	1	/	Sleuf 2	ZO	/
2687	Profiel	3	/	Proefput 3	ZO	/
2688	Profiel	3	/	Proefput 3	ZO	/
2689	Profiel	3	/	Proefput 3	ZO	/
2690	Overzicht	3	/	Sleuf 3	NW	/
2691	Overzicht	3	/	Sleuf 3	NW	/
2692	Overzicht	3	/	Sleuf 3	NW	/
2693	Profiel	4	/	Proefput 4	NO	/
2694	Profiel	4	/	Proefput 4	NO	/
2695	Profiel	4	/	Proefput 4	NO	/
2696	Overzicht	4	/	Sleuf 4	ZO	/
2697	Overzicht	4	/	Sleuf 4	ZO	/
2698	Overzicht	4	/	Sleuf 4	ZO	/
2699	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	N	/
2700	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	W	/
2701	Overzicht	/	/	Overzicht op terrein	ZW	/
2702	Profiel	5	/	Proefput 5	NO	/
2703	Profiel	5	/	Proefput 5	NO	/
2704	Profiel	5	/	Proefput 5	NO	/
2705	Werkfoto	/	/	Kraan	/	/
2706	Werkfoto	/	/	Locatie electriciteitskabel	/	/
2707	Detail	5	1	S1	Z	/
2708	Detail	5	1	S1	Z	/
2709	Detail	5	1	S1	Z	/
2710	Overzicht	5	/	Sleuf 5	ZO	/
2711	Overzicht	5	/	Sleuf 5	ZO	/
2712	Overzicht	5	/	Sleuf 5	ZO	/
2713	Detail	6	2	S2	ZO	/
2714	Detail	6	2	S3	ZO	/
2715	Detail	6	2	S4	ZO	/
2716	Profiel	6	/	Proefput 6	ZW	/

DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
2717	Profiel	6	/	Proefput 6	ZW	/
2718	Profiel	6	/	Proefput 6	ZW	/
2719	Profiel	6	/	Proefput 6	ZW	/
2720	Overzicht	6	/	Sleuf 6	ZO	/
2721	Overzicht	6	/	Sleuf 6	ZO	/
2722	Overzicht	6	/	Sleuf 6	ZO	/

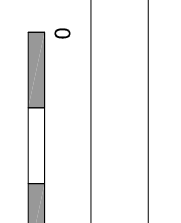
Spoornr	Laag	Werkput	Vlak	Gecoupeerd	Soort	Beschrijving	Vorm	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Gerel vondstnr	Opmerking
1	1	5	1	ONWAAR	Kuil	Recent vierkant spoor van 60 op 60cm	Vierkant	GRBL	Le + Sp Ba (w)	/	Recent	Recent	/	/	/
2	1	6	1	ONWAAR	Kuil	Recent rechthoekig spoor van 25 op 50cm	Rechthoek	ZWGR	Le + Sp Ba, Sk, St, Hk (w)	NO-ZW	Recent	Recent	/	/	/

TE-13-PA
Tervuren - Pastoor
Vandersandestraat

Onderwerp
Schaal
1 : 250

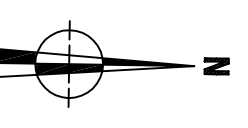
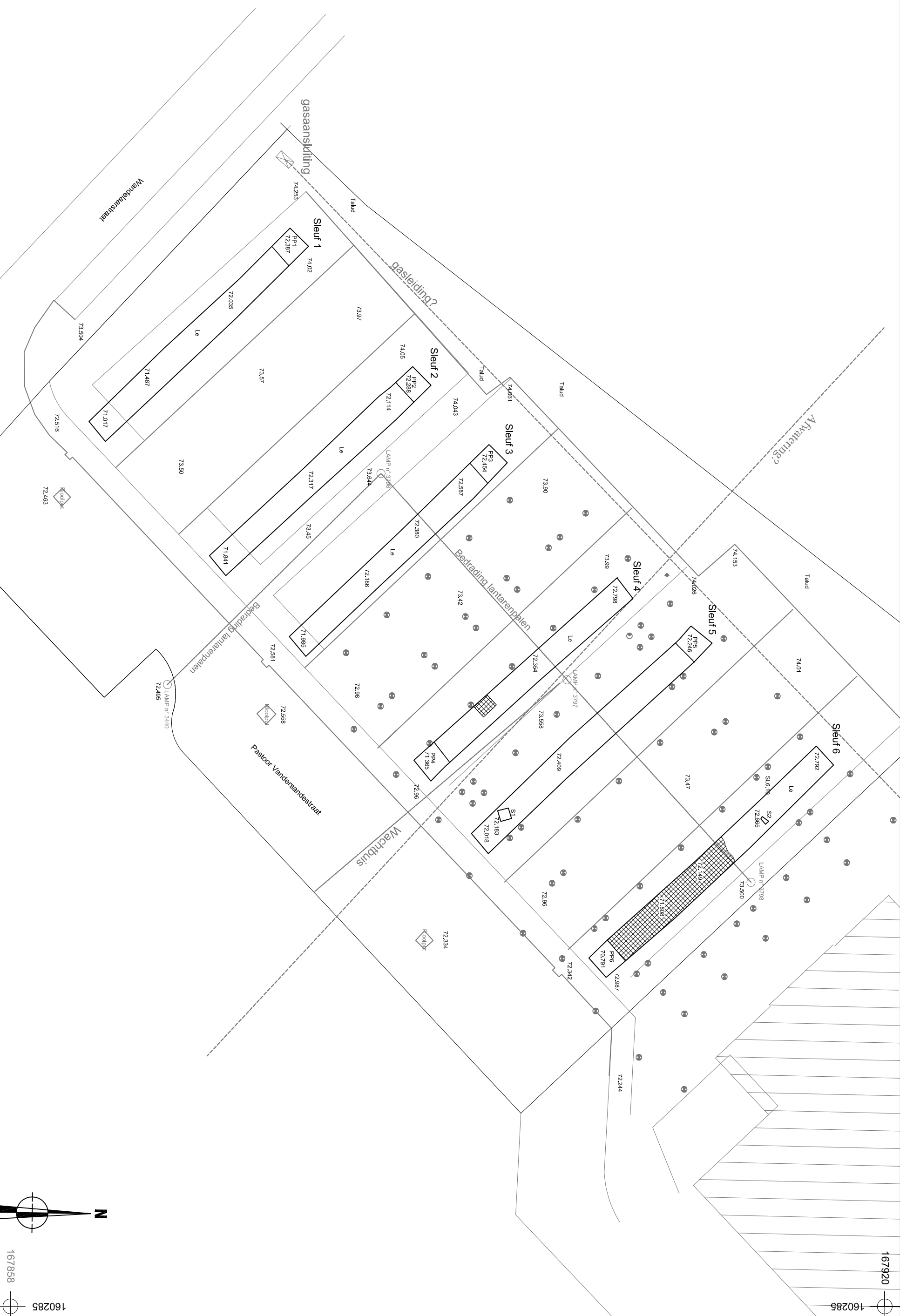
Overzichtsplan

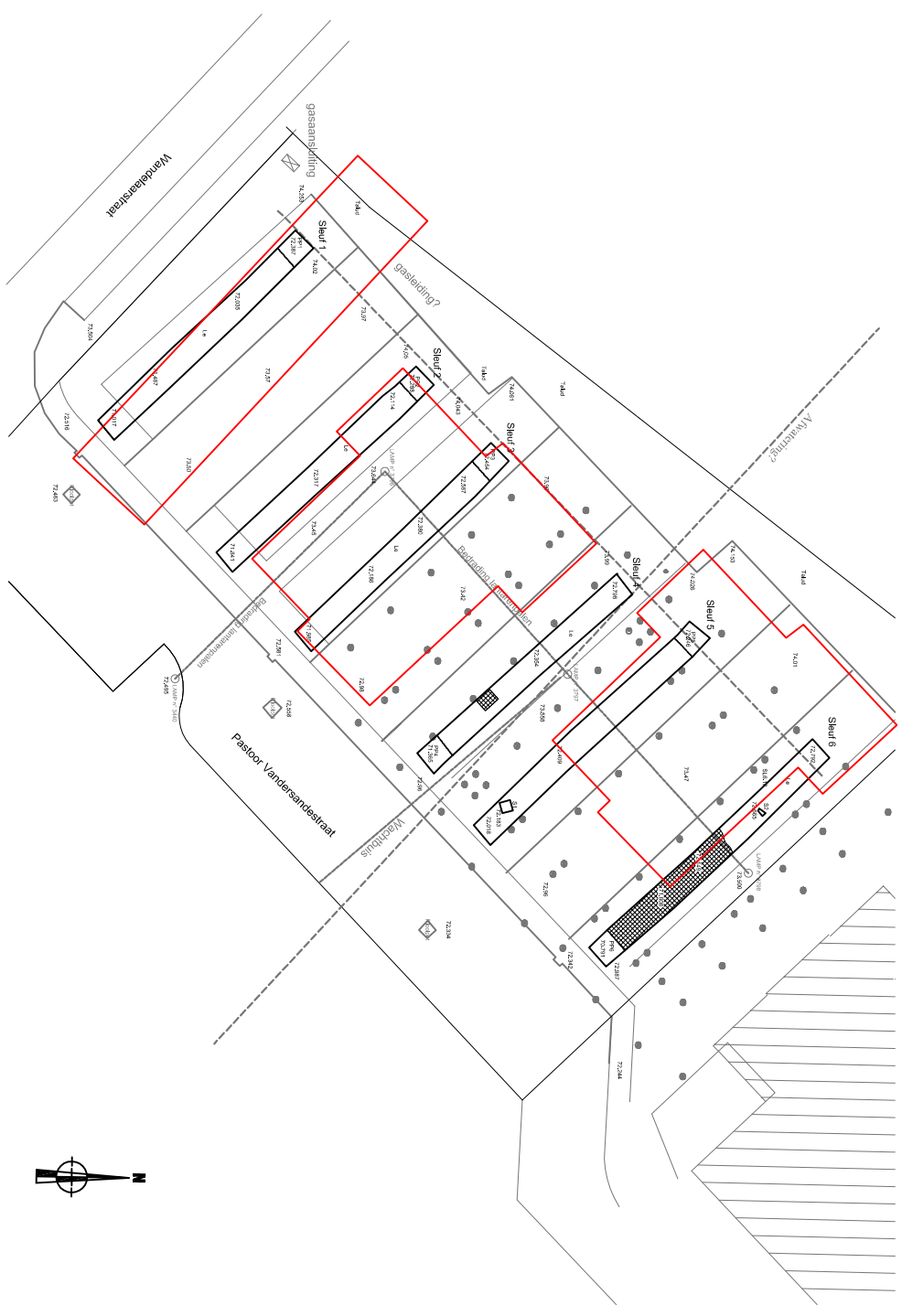

Datum
Januari 2013

Legende

---	Rand coupe	Le	Moederbodem	--: -90,508	Absolute hoogte (in m TAW)	●	Oude fundering
S 1	Spoornummer	M 1	Monsternummer	—	Verdieping	—	Parking en leidingen
1	Laagnummer	V 1	Vondstnummer	▨	Verstoring	—	

TE-13-PA
 Tervuren - Pastoor
 Vandersandestraat

Onderwerp

**Overzichtsplan
 met bouwplan**

Januari 2013

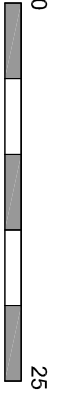
Legende

	Parking en leidingen		Le		Moederbodem --: 90.508		Absolute hoogte (in m TAW)
	S 1		Toekomstige verkaveling		V 1		Vondstnummer
	Spoornummer		Oude fundering		Verdieping		Verstoring

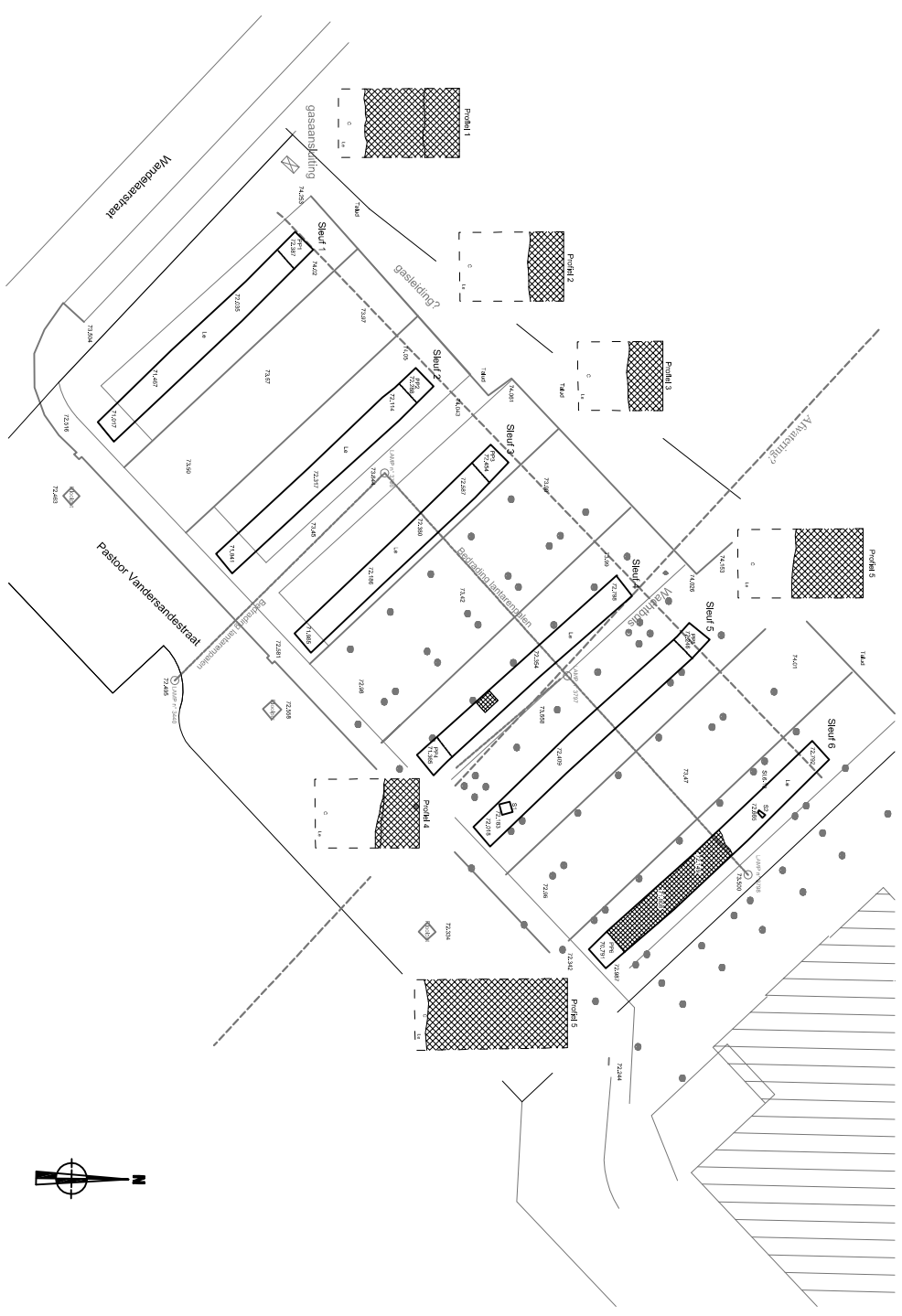
Schaal

1 : 500

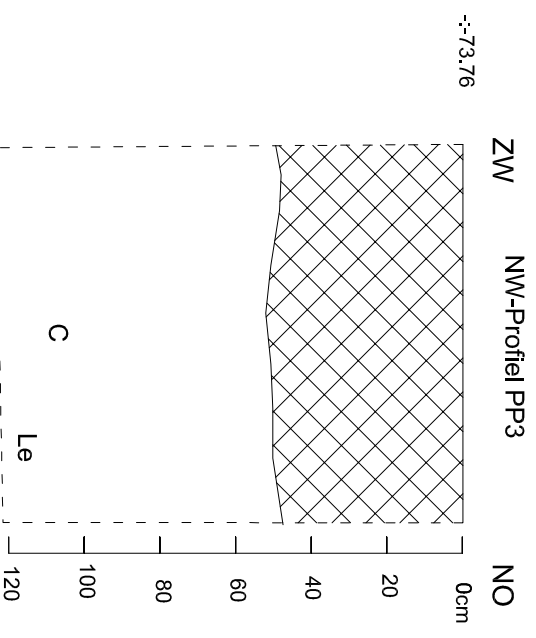
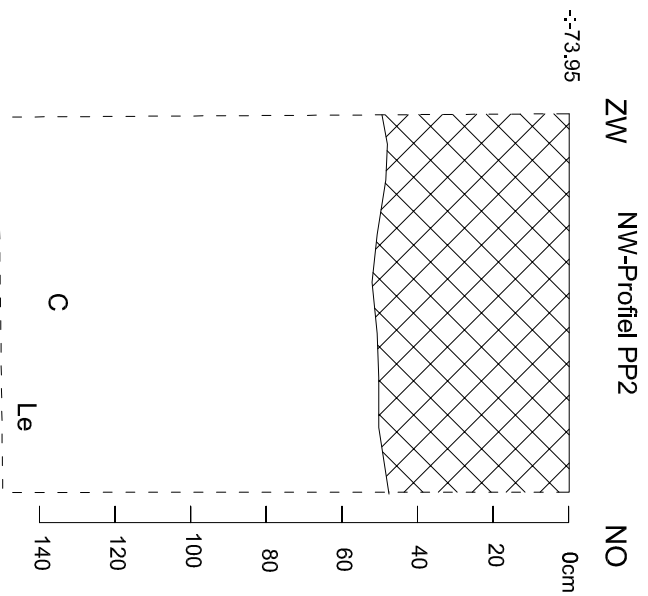
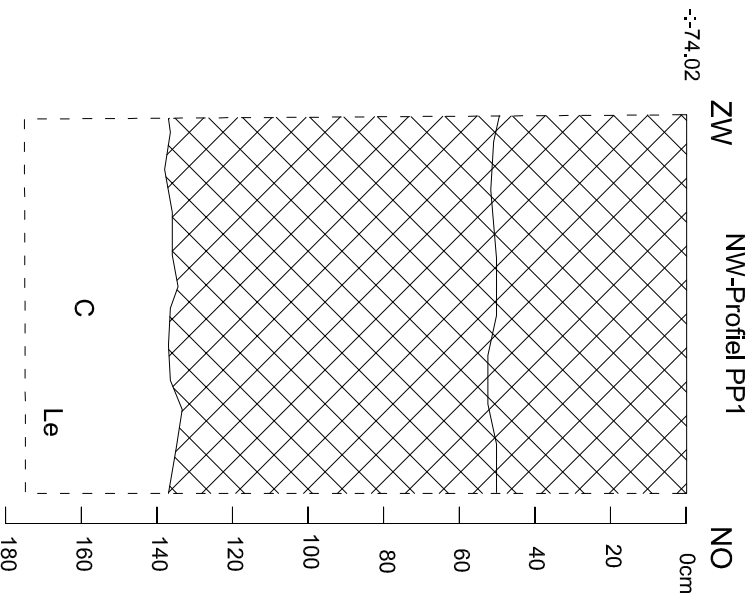
0

25 m

 <p>ARON bvba</p>	<p>TE-13-PA</p>		<p>Onderwerp</p> <p>Overzichtsplan met profielen</p>	<p>januari 2013</p>	<p>Legende</p>
	<p>Tervuren - Pastoor Vandersandestraat</p>				

Onderwerp

TE-13-PA

Profielen 1-3

Datum

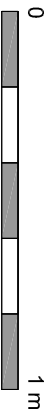
Januari 2013

Legende

—	Rand coupe		Verstoring
—	Teelaarde	▨	Absolute hoogte
(in m TAW)
—	Moederbodem	--: 5.50	
—			

Schaal

1 : 20

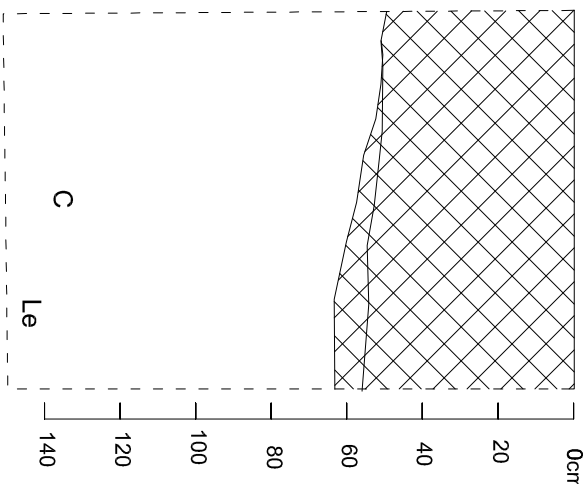

Tervuren - Pastoor
Vandersandestraat

ZO --: -72.98

ZW-Profiel PP4

NW

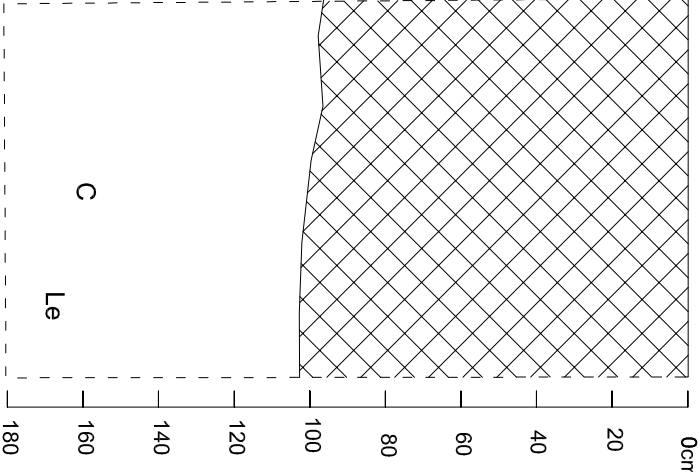

0cm --: -74.02

ZO

ZW-Profiel PP5

NW

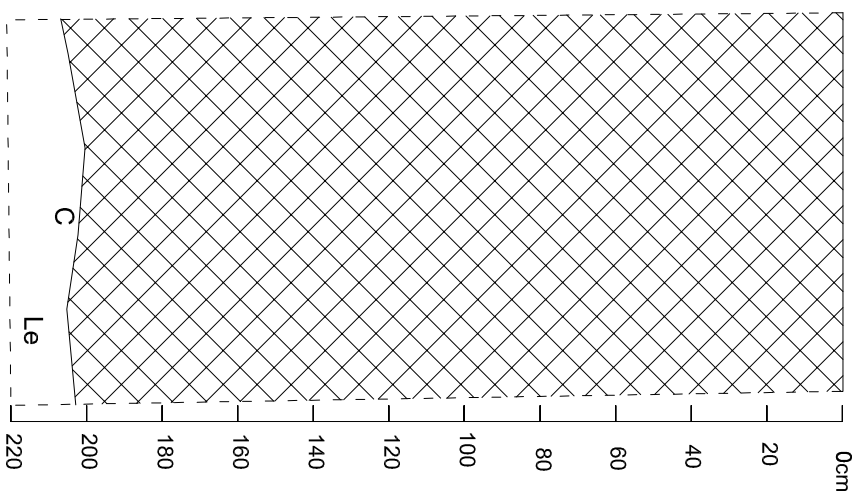

0cm --: -72.98

NW

NO-Profiel PP6

ZO

TE-13-PA

Tervuren - Pastoor
Vandersandestraat

Onderwerp

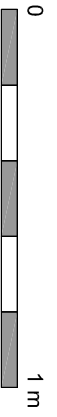
Profielen 4-6

Datum

Januari 2013

Schaal

1 : 20

Legende

—	Rand coupe	▨	Verstoring
—	Teelaarde	--: -5.50	Absolute hoogte (in m TAW)
Le	Moederbodem		

ARON bvba

AANGETEKEND

ARON BVBA
T.a.v.: Patrick REYGEL
T.a.v.: An PEELAERTS
T.a.v.: Petra DRIESEN
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
11 december 2012

uw kenmerk

ons kenmerk
2012/517(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer datum
+32 2 553 16 39

18 DEC. 2012

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector te TERVUREN, Pastoor Vandersandestraat-Wandelaarstraat (dossiernummer 2012/517(2))**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 12 december 2012.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **TERVUREN** met adres Pastoor Vandersandestraat-Wandelaarstraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie D, percelen 591L, 593G (partim) en 593E (partim)**. Het aangevraagde onderzoek betreft het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen en zal uitgevoerd worden tussen **07 JANUARI 2013** en **HET EINDE DER WERKEN**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006, staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking*

van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van 1 april 2011 en 23 juni 2006, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie met ingreep in de bodem, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Patrick REYGEL** met nummer **2012/517**.

Uit de opgave van de aard van de detector White's PRIZM III SL blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BESLUIT

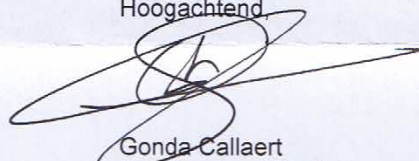
Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **Patrick REYGEL** van **07 JANUARI 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **TERVUREN**, deelgemeente Tervuren met adres Pastoor Vandersandestraat-Wandelaarstraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie D, percelen 591L, 593G (partim) en 593E (partim)**.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend

Gonda Callaert
Afdelingshoofd Beheer

AANGETEKEND

ARON BVBA
T.a.v.: Patrick REYGEL
T.a.v.: An PEELAERTS
T.a.v.: Petra DRIESEN
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
11 december 2012

uw kenmerk

ons kenmerk
2012/517

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum

18 DEC. 2012

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te TERVUREN, Pastoor Vandersandestraat-Wandelaarstraat (dossiernummer 2012/517)**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 12 december 2012.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenst in te winnen.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **TERVUREN** met adres Pastoor Vandersandestraat-Wandelaarstraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie D, percelen 591L, 593G (partim) en 593E (partim)**. Het aangevraagde onderzoek betreft een archeologische prospectie met ingreep in de bodem en zal uitgevoerd worden tussen **07 JANUARI 2013** en **HET EINDE DER WERKEN**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006 en 18 november 2011, staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het uitgevoerd hebben van minstens 5 prospecties met ingreep in de bodem en inzake minimum 3 maanden opgravingservaring in leembodems.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de bouw van groepswoningen.

Gezien het voorgestelde personeelsplan, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via ARON-rapport tegen 30 juni 2013 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

BESLUIT

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Patrick REYGEL** van **07 JANUARI 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **TERVUREN**, deelgemeente Tervuren met adres Pastoor Vanderaandestraat-Wandelaarstraat, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie D, percelen 591L, 593G (partim) en 593E (partim)**,

mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 10 juni 2011, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen hebben de bijzondere voorwaarden voorrang. Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet. Zij vormen bijkomende vereisten.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan Onroerend Erfgoed en aan de

